

БОЯН БИОЛЧЕВ

ПРЕСЕЛЕНИЕТО

© Боян Биолчев, автор, 2018 г.
© Греди Асса, художник на корицата, 2018 г.
© Книгоиздателска къща „Труд“, 2018 г.

ISBN 978-954-398-590-6

БОЯН БИОЛЧЕВ

ПРЕСЕЛЕНИЕТО

КНИГОИЗДАТЕЛСКА КЪЩА „ТРУД“
2018 г.

Убих човек, преди да навърша шест години.

Днес навършвам деветдесет и две.

Есен е. В безветрието на улицата кестените лениво се освобождават от листата си. В края на този век, в който бе съдено да оттече времето ми с окървавена в самото начало памет.

Старческата мисъл трескаво се връща към детството, защото сегашният ден ѝ е неуютен. Но от тези, които бяха в онова зарево на живота ми, не е останал и прах. В мен са намерили убежище думите им, въздишките и мълчанията им, закачливите им лъжи и тихите им истини. Слепите надежди и глухата вяра. И неведомата болка...

Паметта играе на криеница с миналото. Всичко и всички се сливат в едно, проговореното от тези преди теб намира ехото си само в твоя ум. И от един миг ясно чуваш думите им, но смътно помниш кой ги е казал.

И понеже дори сенките им ги няма и вече никой от тях не съществува извън мен, сега говоря само аз. Вместо тях... и вместо себе си от онова време.

Време по-кратко от година, но това, което се стовари в паметта ми тогава, направи дългия ми сетнешен живот тромаво продължение. Като опашката на

кометата, която се застоя в небето над нас в оная година.

Да научиш всичко за тоя свят, преди още да знаеш, че свят има, да протегнеш като ръка дните си до мига, когато видяното с ужасени детски очи се претопява в лесните сълзи на стареца...

Но казано е в Светото писание:

Останах само аз, за да ви разкажа...

* * *

Притичва съседката – приведена бабичка; кривъ глава и както и да я погледнеш, виждаш само очите ѝ.

– Чудо! Чудо! Жива светлина около черквата. Жива!

– Как жива? – пита майка ми.

– Жива е, щом пълзи... – виква пискливо бабичката и хуква обратно. При живата си светлина.

От къщата излиза сестра ми Злата. Бременна е и върви след корема си. Или той я тегли напред.

Брат ми си играе с кучето. Дванайсетгодишен е, а не разбира и това, което аз вече знам. А аз съм на шест. Като го питат съседите как се казва, той мълчи. Но аз знам – Петър. Вкъщи не му викат на име, защото той не се обръща.

Баща ми е в първия кат на къщата при говедата. Псува двете крави, както винаги. Макар никога да не ги е удрял. Псува и живата светлина, за да се разбере, че ни чува.

Тръгваме трима – мама, кака и аз.

Три светлинки бавно се движат край вратата на

божия храм. Живи са, щом пълзят. Стреснати жени се въртят наоколо. Не смеят да приближат и само плоят в пазвите си. Чува се приглушено-писклив говор – идват и други от по-далечните къщи.

И изведнъж еква гръмогласен смях.

Изад черковния зид изскача Иван. Кака приписква, тича, придържайки корема си, после разтваря широко ръце и се мята на шията му. Притиснати са един в друг, само той е извил настрана кръст, за да прилепне плътно до нея. Коремът ѝ му пречи.

Облечен е целият в синьо. Над рамото му стърчи дулото на пушка. Сестра ми скимти, а той мълчи, заровил глава в косата ѝ. Не го помня в нашенските му дрехи. Дълго го е нямало и сега го виждам в аскерска униформа, сякаш е друг човек, само гласът му е същият.

Приближавам се – три костенурки лениво пристъпват със залепени свеци върху черупките. Бързал е за вкъщи и въпреки това се е пилял по гората да налови животинките. Не може да се върне току-така. Жива светлина... на ви жива светлина, бабички!

Когато се връщаме вкъщи, баща ми казва: „Как пък един път тоя не мина без някоя щуротия!“. Не го обича, но сестра ми му е слабост и замълчава, ако тя е наблизо. А Иван се радва на всички, не поглежда смръщено никого освен себе си в парчето огледало, закрепено на полицата. И то само ако има хора край него, за да ги разсмее.

Това и помня от него отпреди – смеха. И помня, че всички вкъщи ту му се сърдят, ту се смеят повече от него.

Кръглата софра едва ни побира. Баща ми мълчи,

поглежда Иван, поглежда пушката му в ъгъла и едва забележимо клати глава. Майка ми отива в пруста, обръща се на вратата и се кръсти. Гледа сестра ми, а в погледа ѝ едреят любов и болка – и тя сякаш ги избърсва с ръка от очите си, преди да постави в средата на масата дървената паница качамак с пръжки от сланина.

Кандилото гори едва-едва, но в смрачения му от ниския дъбов таван светлик аз виждам всичко и запомням всичко. И това, което разбирам, и това, което още не разбирам.

Иван плъзва ръка по коляното на сестра ми и тя бавно, за да не се забележи, се отмества. Брат ми гледа качамака, но няма да посегне, ако майка не му даде. Пушката стърчи в ъгъла и драци поглежда ми. Не смея да стана и да я докосна. От софрата пръв става баща ми.

Когато той най-после се изправя и бавно отива в стаята, скачам и я грабвам.

Но баща ми се връща, сякаш го е предчувствал и тежко казва:

– Остави я веднага. Пушка да държиш трябва още сто фурни хляб да изядеш.

Не подозира колко не е вярно това, което ми казва. Никой не го знае. А той пристъпва все така бавно към мене и стисва ухото ми. Боли, но не смея да извикам, защото ще ме заболи повече.

– Донеси стомната до нара – казва баща ми на майка, макар да знае, че тя ще го направи и без това.

Навежда се и се вмъква през ниската врата в стаята като в хралупа. Нарът изскърцва. Тоя, на който наредени спим всички.

– Не са ли те учили, че оръжие не се оставя без надзор, а, Иване – долита отвътре и после по-тихо: – Аскер ще ми става!

Иван ми намига и ми прави знак да излезем вън.

Слизам по масивната външна стълба от горния кат до вратите на обора долу. Залива ме клисавата миризма на тор. Вътре кравите сито преживят. Човешката вечеря горе вече е свършила, но тяхната вечеря е почти цяла нощ.

С три скока слиза при мене Иван. Носи пушката.

– Ела зад къщата.

Там прикляква до мене.

– Искаш ли да те науча да стреляш?

Очите ми, естествено, светват и той добавя:

– Страхотен войник ще стане от теб.

Пъхва оръжието в ръцете ми, насочва показалеца ми към спусъка и ми казва да натисна. Чува се прищракване. Той зарежда отново затвора и аз отново дръпвам затоплената от пръста ми метална кука. И още веднъж. И пак. Насита няма.

Иван е разсеян, видимо мисли за друго. Опитва се да ме залъже.

– Вдигни глава. Стой и гледай небето.

Правя го. Звезди и нищо.

– Какво има на небето? – питам аз.

– Ако стоиш така дълго време, ще видиш падащи звезди.

– И какво?

– Това са костенурките на Господа, на всяка той е сложил по една светлинка. Ама неговите костенурки не са като нашите, много са бързи.

– Искам пушката.

– Ще ти я дам пак, ако свършиш нещо... Иди горе и кажи на Златинка да дойде тука – той никога не ѝ казва Злата като баща ми. Златинка, Златунка, Златенце. Боли го, ако я нарече като друг някой в къщата. – Кажи ѝ веднага да дойде. Кажи: „Иван чака зад къщи“. Така ѝ кажи. Ама тихо ѝ го кажи, само тя да те чуе...

Тичам вкъщи. Майка е прибрала софрата, брат ми още седи на масата и си разглежда ръката, а сестра ми ме следи под око. Прошепвам ѝ:

– Батко каза да идеш при него. Зад къщата е.

Тя мълчи. Но веднага тръгва навън. Аз също.

Иван ми оставя пушката. Показва ми още веднъж как да дърпам затвора и леко ме перва по врата.

– Тука чакай. Да пазиш. На пост! И тихо! Да не чувам глас!

Двамата потъват в храсталака към ъгъла на градината. Аз щракам със спусъка и дърпам затвора. Но в един миг, въпреки лунния зрак, тъмнината започва да ме обгръща и да ме мачка. Страх сковва гърлото ми. Не смея да се върна вкъщи, защото мама ще ме види с пушката. Не смея да я хвърля на земята и да бягам горе, защото Иван ми е казал да стоя. Но сам да стоя – не мога.

Пристъпвам на пръсти в тъмното и вървя към ъгъла на градината. Да съм по-близо до сестра ми и Иван, поне да ги виждам... Чувам разгорещено дишане в мрака сякаш от нищото долавям в пролукуите на храстите приглушения глас на сестра ми:

– Недей, моля те. Ще повредиме детето.

– Само малко, аз лекичко – почти стене Иван. – Много лекичко...

Пристъпвам още. В ъгъла са. Той я е навел към каменната ограда и се притиска в нея отзад. Дългият ѝ сукман е запретнат на кръста ѝ и за първи път виждам краката ѝ – толкова бели в мрака, толкова неочаквани без дрехи.

– Стига, моля ти се...

После притихват, само след миг тя тихичко изскимтява. А той издава гърлен звук, какъвто не съм чувал. После се отделят, тя се обръща и протяга ръце да се гушне, но коремът с детето им отново не я допуска до него.

– Щото толкова дълго не сме... – казва той.

– Мълчи – отвърща тя и придръпва главата му към себе си.

Изтичам обратно и хващам отново затвора на пушката, но очите ми са в храстите. Излизат, тя оправя сукмана си, а той несръчно я прегръща и ѝ пречи.

Спират.

– Аз няма да се качвам горе – казва той. – Тръгвам си...

– Къде тръгваш? – сепва се тя.

– Трябва да се махам. Избягах... с оръжието. Като се усетят, че ме няма, ще ме търсят, а хванат ли ме тука, свършено е с вас.

– Къде ще идеш? Къде?

– Не знам. Знам, че в аскера аз не се връщам...

– И костенурки ще ми ловиш... умът ти къде е?

– Тука някъде. Откога го търся – смее се той.

– Далече ли е аскерът?

– Надолу са. На равното. Имам малко време. Кажи на вашите горе – не са ме виждали, не съм

идвал. Нищо не знаете. Изпуснете ли се, на вас ще се изсипе всичко. Аз ще се оправя.

– Като мълчат – какво? Защо ти бяха тия костенурки? Всички те видяха.

– Вие да си мълчите. Пък може и да не минат от тук. Война май пак се задава. Всичко е наопаки.

Сестра ми е загубила дъха си. Няма ги и думите ѝ. Притиска с широко разперени пръсти корема си и накрая успява да каже:

– Ами аз какво, на кой ме оставяш...

– Война иде, а аз по българи няма да стрелям...

– А аз, а детето...

– Вие да сте здрави. Само кротко си стойте. Аз ще се скрия някъде.

– Ама къде ще идеш, бе, Иване... Къде...

– Като ги погнат пак насам нашите и аз с тях... хоп при тебе.

– А детето...

Той я целува. По челото, по бузите. Натиска с пръст нослето ѝ.

– Иди, завий в нещо хляб и сирене и ми донеси тука. Не ща да ги виждам тия горе сега. Да не почне писък и съскане. И сълзи.

А сълзите едрейт в очите на сестра ми. Виждам как се стичат по бузите ѝ в светлика на луната, заседнала горе в дрипав облак.

– Дойдат ли наш'те, и аз с тях – повтаря Иван.

– Като видиш свещи да пълзят пак край черквата, значи вече съм си тука.

Грабва пушката от ръцете ми и тръгва, без да се обръща. Гледам го като побягнала сянка, усещам го как иска да се върне и да стисне в прегръдките си

сестра ми, знам, че душата му се гърчи, знам, че сестра ми иска да крещи, а само скимти и стиска с две ръце корема си. Първи път виждам раздяла. Но Иван потъва в тъмното, а сестра ми ме хваща за ръка и ме повежда към горната стая, където през пролуките на вратата бяга навън оскъдната светлина.

Добре е раздяла на тъмно, мисля си аз, хората бързо се скриват.

* * *

Иван знае пътя. Не знае закъде. Върви както знае, а пътят си знае своето. Към Одрин е лудост – аскерът ще се юрне натам. Трябва да се спусне покрай Ергене към Марица, защото надолу войска надали има. И казват, че полето е равно чак до морето. А на равното по-лесно се намира храна. Гладен е. Не изчака Златинка да му донесе вързоп с ядене, за да не я погледне отново. И сега върви със свит стомах сам, недокоснат още от страха, макар да знае, че той ще дойде.

Нощта се измерва в крачки. Стъпалата отмаляват, очите бягат по очертаанията на пътя, макар че едва ги държи отворени. През деня ще иска да е птица, а сега какво, прилеп ли да стане.

Господи, направил си човека от пръст, а в земята още колко пръст има... Направи още хора. Добри хора, за да не газим кал...

И така както си говори без глас, за да пъди от главата си лицето на Златинка, детето в нея, още един човек, създаден от пръстта Господня, та да не остава пръст за лоши хора, Иван усеща, че очите му започ-